

Θ Α είνε βεβαίως, σέ πολλούς γνωστόν, ότι στην 'Ιταλία (παρά τον όλοζήλον 'Ελληνα χωριά, τα οποία διασώζων ακόμα τη γλώσσα τους, μερικά μάστα και την θρησκεία τους και τα ελληνικά τους ήθη και έθιμα. Οι κάτοικοι των χωριών αυτών έφυγαν από την 'Ελλάδα κατά τους σκοτεινούς χρόνους της Τουρκικής δουλείας και εγκαταστάθηκαν στην 'Ιταλία, σάν πρόσφυγες σκεδόν.

'Ιταλικό Κράτος τότε δέν ύπρχε, γιά νά ζητήν τό χανάκιμα των 'Ελλήνων, και ό 'Ιταλικός λαός ήταν πράγματι αδελφός του 'Ελληνικού.

Οί πρώτοι 'Ελληνες πήγαν στην 'Ιταλία κατά τό 1460, μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολεως, και γραφίηκαν, ως μουσικοί στρατιώται του 'Αλφόνσου του Α' Βασιλέως της Νεαπόλεως, υπό την αρχηγίαν ενός Δημητρίου Ρέφε.

'Επειδή δέ έδειξαν γενναίότητα και άνδρεία όπου κ' άν έπολέμησαν, ό βασιλεύς της Νεαπόλεως, έκτιμώντας τις ύπηρεσίες που του προσέφεραν, τους χάρισε μερικά έκτάσεις στην Καλαβρία, γιά νά μείνουν ήσυχοι και ελεύθεροι με τις οικογένειές τους.

'Ετσι οί 'Ελληνες αύτοι έφεραν στην Καλαβρία και τις γαμίλιες των και έζησαν τα χωριά 'Αμάτο, Βένα, 'Ανδάλι, 'Αθόδελια, Νέα Σάλια και Ζαχαρόνα.

'Επειτα από καιρό πήγαν και άλλοι 'Ελληνες και εγκατεστάθηκαν στην περιφέρεια του Ρουδι.

'Επίσης στην 'Ιταλία είχαν καταφύγει και οί κάτοικοι της Κορώνης, μετά την κατάληξη της πόλεως από τους Τούρκους στή 1434. Σ' αυτούς είχε στείλει πλοία ό Κάρολος ό Ε' και τους απέβιωσε στην Νότιο 'Ιταλία, όπου έζησαν τό χωριό 'Βασιλικάτας.

'Αλλά ποτέ ό Κορώναιοι αύτοι δέν λησμονήσαν την πατρίδα τους, άν και περσίαν τόσο αιώνας από τότε. Γι' αύτο και σήμερα ακόμα τους άκούει κανείς νά τραγουδούν και ίδιος στις γιορτές του Πάσχα, νοσταλγικά τραγούδια γιά την Πελοπόννησο, όπως τό έξης:

Ω, ώραίε μου, Μωρηά ! πατέρας, μνά, κ' αδελφοί.
Πώς νά σέ λησμονήσω ; Ω ώραίε μου, Μωρηά !
Έκεί κοιμούνται όλοι οί δικοί μου, Πώς νά σέ λησμονήσω ;

'Επειτα από λίγο ήγνε πάλι μία μεγάλη μετανάστευσις στην 'Ιταλία, Μανιατών και άλθανοφώνων 'Ηπειρωτών από την 'Ηπειρο.

Και έτσι πλήθος ακόμα 'Ελληνικών χωριών ξεφύτρωσε στη Καλαβρία και στη Σικελία: 'Ο 'Αγιος Παύλος, ό 'Αγιος Κωνσταντίνος, τό Σπεντζάνο, ό 'Αγιος Κοσμάς, τό Βοκαρίτσι, ό 'Αγιος Γεώργιος και ό 'Αγιος Δημήτριος.

Από όλα τα χωριά αυτά, εκείνα που διατηρήθησαν πιο άγνά ελληνικά είνε ό 'Αγιος Παύλος και ό 'Αγιος Κωνσταντίνος και αύτο, γιατί είνε άπάνσο 'Ένα χωριό, που άπέχει δώδεκα ώρες με μούλαρι, από τον τελευταίο σταθμό των αυτοκινητών και που τό μισό χρόνο μένουν αποκλεισμένα από τον άλλο κόσμο, ένεκα των πολλών χιονιών που πέφτουν κει πάνω.

Τό αξιοσημείωτο των δύο αυτών χωριών είνε, ότι καμμιά γυναίκα δέν ξέρει 'Ιταλικά ή «λατινικά» όπως τά λένε οί ίδιοι. Και όχι μόνον τη γλώσσα των γύρω 'Ιταλικών χωριών δέν ξέρουν, άλλα και τά ρούχα των γυναικών είνε έντελώς διαφορετικά άπ' των 'Ιταλίδων, και τά έθιμά τους ζυμειν ανησια έλληνικά.

Μόνον οί άντρες φορούν τό παλιό 'Ιταλικό κοστούμι: Ένα καπέλο δηλαδή κονικό, σάν των παλιάτσων. Τό μόνο που έμεινε από τό παλιό έθνικό ελληνικό τους ένδυμα, είνε ένα χοντρούλεκο με πολλά σιρτάρια.

'Αμα πάει κανείς εκει πάνω νομίζει πως πηγαίνει σέ ελληνικό χωριό.

Κάθε σπίτι έχει τον φούρνο του, που ψήνει τό ψωμί του, τό οποίο ψωμί ζυμώνει ή νοικοκυρά, μέσα σέ μία σκάφη, από βαθυλωμένο κορμό μεγάλου δέντρου.

'Η γυναίκες μιλάνε άναμεταξύ τους δυνατά.

Στους δρόμους τους στενοδύ και λιθοστρωμένους περιφέρονται χοίροι, κόττες και άλλα ζώα.

'Η εκκλησία τους είνε ορθόδοξος και ό παπάς τους, όπως οί 'Ελληνες παπάδες, νημφεύεται. 'Η λειτουργία γίνεται ελληνιστά.

Την νύχτα, στους δρόμους των χωριών αυτών δέν ύπάρχει ούτε ένα φαναράκι.

ΕΚΚΛΗΚΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

'Η μετανάστευσις των 'Ελλήνων κατά τον μεσαίωνα. Τά 'Ελληνικά χωριά. 'Η ζωή τους, τά ήθη και τά έθιμα τους, ή φορεσιές τους. 'Η γυναίκα... ύπεργύγιε! Οί γάμοι τους. Τό προγονικό πράσινο φέρεμα. Τά τραγεούδια τους. Τό σύμβολο της άνδρικής ύπερκεψής. 'Όπου αναφέρεται και ό Μ. 'Αλέξανδρος. 'Ένας άλλεκτος χορός, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

'Η μόνη εργασία των 'Ελλήνων αυτών είνε ή γεωργία.

'Η γυναίκα και στή χωριά αυτά έκτελει χροή φορητορο κτήνους. Είνε δέ περίεργο τό έξης: 'Ότι ενόσ σέ όλα τά εκεί γύρω 'Ιταλικά χωριά ή γυναίκες μεταφέρουν τά βάρη άπάνω στο κεφάλι τους, ή έλληνίδες τά μεταφέρουν, φοροτιμένα στην πλάτη τους, δεμένα με γερά σχοινία. Είνε δέ αύτα τά βάρη ξύλα, ή βαρέλια γεμάτα με νερό, που τά κουβαλάν από μακριές πηγές. ***

Οί γάμοι τους είνε περίεργοι πολύ.

Αυτό μέρες πριν του γάμου, όλα τά κορίτσια του χωριού μαζεύονται στο σπίτι της νύφης, γιά νά επάσουν τά προζύμας του ψωμιού που θα ζυμωθή και θα φαγωθή στον γάμο. Τό ψωμί αυτό ζυμείται με χορούς και με τραγούδια.

Την ήμερα των γάμων ή νύφη στολιζεται από μία ήλικιωμένη, Φορέει δέ γιά πρώτη φορά τά ρούχα της έγγάμου γυναικός, γιαντί άλλο κοστούμι φοροφνε τά κορίτσια και άλλο φοροφνε ή παντρεμένης γυναικός στή χωριά αυτά.

Πάνω από τό φόρεμα αυτό φοροφνε ένα άλλο πράσινο, τό όποιον λένε «γούκα», από τό «κόικος», ίσως, γιαντί ή λέξις αύτή δέν είνε 'Ιταλική.

Τό πράσινο αυτό φόρεμα φυλάγεται ως οικογενειακό κειμήλιο και παραδίδεται από τη γιαντί στην κόρη και από τη μητέρα στον κορίτσι της. Πολλές προνάμες τό φοροσαν νειόνεφες και πολλές διοέγγυνες και τρισέγγυνες θα τό φοροσουν ακόμα.

Τό πρόσωπο της νύφης, όπως γίνεται στους γάμους των Σαρακαταναίων, σκεπάζεται με πέπλο, από τις δύο άκρες του όπου κατεβαίνουν δύο τρανανταφίλες κορδέλλες ως τά πόδια.

'Αφού ντυθή έτσι και στολισθή ή νύφη, κάθεται και περιμένει τον γαμπρό, ενόσ τά άλλα κορίτσια, γύρω-γύρω, της λέν λιπυτερά τραγούδια άποχωρισιού. ***

Στό σπίτι του γαμπρού, από την άλλη μεριά, σχηματίζεται, ενόσ μεταξύ, μία συνοδεία από νέους, εκ των όποιων, ό κλησιότερος συγγενής του γαμπρού, προηγείται της κομπής με μία περιεργή σημαία, (το φλάμπουρο), ή όποια άποτελείται από πολλές κορδέλλες με ζωηρά χρώματα.

Οί νέοι άμα φτάσουν στο σπίτι της νύφης γυρίζουν τριγύρω από αύτο, ώλιωσμένοι, και τέλος στέκουν μπρός στη κλειστή πόρτα και τραγουδούν:

'Ανοιξε δάσος, μονοπάτι με τους συντρίφοφους του καβάλλα
στον μεγάλο άφέντη που περνά που λάμπουν κ' άστράφτουν τ' άραμά τους.

'Αμα πούν τό τραγούδι αύτο, οίχνηνται γιά νά σπάσουν τάχα την πόρτα. Και έπειτα από μία μικρή πάλη, μισοανοίγει ή πόρτα και μπαίνει ό γαμπρός, ενόσ ό σύντροφοί του τραγουδάνε:

Τό γεράκι του βουνού
μόλις έπαψε ό άργισος άέρας,
ήρθε νά ξεκουραστή
κάτω από αύτη τη στέγη.
Κάτω από αύτη τη στέγη,
μέσα σ' ένα πλήθος,
άπό χαριτωμένα πέδρικες,
γιά ν' άρπάξη την ώραία,
άν' τό κόκκινο άχειλάκι της,
άπό τό στήθος της, που τρέμει.
'Η ώραία, με την λάμψη της,
είνε σάν την χαραγγή,
όταν γλυκοροδοίξη.
Είνε σάν την πασιέληνο,
όταν κούβεται πίσω από τό βουνού.

'Επειτα παίρνουν τη νύφη με τη συνοδεία της και την πάνε στην εκκλησία. 'Η είδική γαμήλιος ιερογυρία έχει και μία άλλη πρωτοτυπία στή χωριά αυτά.

Ός τρέπεζα π. χ., επί της όποίας τοποθετούνται τά διά την τέλει του μυστήριου ιερά σκεύη, χρησιμοποιείται ένας τάφος ...

Τό στεφάνωμα γίνεται όπως και στην 'Ελλάδα. 'Ο παπάς βάζει πάνω στή κεφάλια των νεονύμφων δύο στέφανα συνδεδεμένα με κορδέλλες. ***

'Αμα τελειώσει τό μυστήριο του γάμου, ή δύο συνοδούς, του γαμπρού και της νύφης, κινάνε γιά τό σπίτι του γαμπρού, όπου ή πε-

ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΠΑΣΧΑΛΙΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

'Ανάστασι κ' 'Αγάπη λαμπερή
κάθε καμπάνα χαρωπά σημαίνει,
και ζημερώνει ή μέρα και φορεί
στολή μ' άστέρια κ' άνθη κεντημένη.

Κι' ή γή άμορραίνει και λαμποκοπά.
'Ο άγγελος, όπου ήρθε νά κηλήση
την πέτρα από τό μνήμα, διασκορπά
θαρρείς όλη τη λάμψη του στή φύσι.

Και μέσα στην καρδιά μου μουσικά
νοιάδω νά ζημερώνη μιά ήμερα
με κάλλη άκόμα πλέον μαγικά
άπ' όσα είνε στή γή και στον αιθέρα.

'Ο έρωτας κ' ή άνοιξη κ' ή νεότης
φωληάζουν μέσα μου, τρείς θησαυροι,
και νύτουν της καρδιάς μου τη γυ-
μνήτη
μ' άνάστασι κ' άγάπη λαμπερή.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

